

Φιλική απάντηση από φοιτητή του Τ.Λ.Π.Μ Στάυρο Μαραγκουδάκη προς τον Σ. Μαρίνη μαθηματικό, υποδιευθυντή του Μουσικού Σχολείου Πειραιά, για το θέμα της μονιμοποίησης των εμπειροτεχνών στα μουσικά σχολεία

Αναφέρετε στο [κείμενο](#) σας ότι στην Ελλάδα έχουμε το θλιβερό προνόμιο να μη δίνονται ωδειακοί τίτλοι στα παραδοσιακά μας όργανα και για τον λόγω αυτό δεν έχουν την δυνατότητα να διοριστούν οι «εμπειροτέχνες» λαϊκοί μουσικοί που διδάσκουν στα μουσικά σχολεία. Πώς είναι όμως δυνατόν να συγκρίνετε τις «πολυδιάστατες» γνώσεις που έχει αποκτήσει ένας απόφοιτος, από το πρόγραμμα σπουδών ενός τριτοβάθμιου ιδρύματος με μεγάλο αριθμό μαθημάτων και συνολική προσέγγιση της μουσικής, με τις ωδειακές γνώσεις οι οποίες αντιμετωπίζουν την μουσική μονάχα ως τεχνική, ενώ και οι θεωρητικές γνώσεις που παρέχουν τα ωδεία ξεκινούν και καταλήγουν στην μουσική θεωρία της «λόγιας δυτικής μουσικής»; Στο τμήμα Λαϊκής και Παραδοσιακής μουσικής και όχι οργάνων, όπως λανθασμένα αναφέρετε στην τελευταία παράγραφο του κειμένου σας, το αντικείμενο σπουδών δεν είναι οργανοκεντρικό (εκμάθηση οργάνου) όπως συμβαίνει στα ωδεία αλλά και σε οποιαδήποτε μαθητεία με «μεγάλους» ή μικρότερης εμβέλειας «παραδοσιακούς» δασκάλους. Ένας απόφοιτος του Τ.Λ.Π.Μ διδάσκεται εκτός της «ευρωπαϊκής» θεωρίας, το θεωρητικό σύστημα των «Μακάμ», της βυζαντινής μουσικής, θεωρητικά μοντέλα ανάγνωσης – ερμηνείας του φαινομένου που ονομάζεται «λαϊκή μουσική» στον Ελλαδικό γεωγραφικό χώρο, αλλά και πέρα από αυτόν. Επίσης η μουσική προσεγγίζεται πάντα σε συνάφεια με το κοινωνικό – ιστορικό της πλαίσιο και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, με μαθήματα όπως η «Ανθρωπολογία της μουσικής», τα «Ζητήματα ελληνικής λαϊκής μουσικής», η «Εθνοχορολογία», η «Εθνομουσικολογία» και άλλα πολλά και σημαντικά μαθήματα για τα οποία μπορεί κάποιος να ενημερωθεί από τον οδηγό σπουδών που βρίσκεται στην σελίδα του τμήματος (<http://tm.teiep.gr>). Στο Τ.Λ.Π.Μ η προσέγγιση της «λαϊκής» μουσικής γίνεται μακριά από κάθε οπτική που προτάσσει ως υπέρτατο στόχο την διάσωση - προστασία της «παράδοσης», ένα στόχο που κατά την γνώμη μου «ευνουχίζει» και «δαιμονοποιεί» τις νέες μορφές έκφρασης της «λαϊκής» μουσικής. Ζωντανό παράδειγμα αποτελεί το «νεοδημοτικό», όρος που δημιουργήθηκε για να εκφράσει την «αρνητική» εξέλιξη της ποιότητας του «δημοτικού», όσον αφορά την εισαγωγή «ξένων» μουσικών οργάνων, «μαλακών» διαστημάτων που δεν ταιριάζουν με την «δωρικότητα» του «δημοτικού», χορών, στίχων που αναφέρονται στο κοινωνικό βίο και όχι στους ήρωες της επανάστασης κ.α. «Το γκρινιάρικο αρμόνιο» όπως λέτε στο κείμενο σας, η ηλεκτρική κιθάρα και τα ντραμς μπορεί να μην συμβαδίζουν με την μουσική αισθητική κάποιων ανθρώπων ή με αυτό που έχουν ορίσει στο μυαλό τους ως «δημοτική μουσική», όμως το φαινόμενο του «νεοδημοτικού» υπάρχει στο ζωτικό χώρο της «λαϊκής μουσικής» από το 1960, κερδίζοντας την προτίμηση του κόσμου. Η χρονική του διάρκεια, η μεγάλη απήχηση στο κόσμο, η δεξιοτεχνία των μουσικών που απαρτίζουν το χώρο του «νεοδημοτικού», το κάνουν σημαντικότερο από οποιαδήποτε «αναβίωση», «επινόηση» και «εξιδανίκευση».

Ο τρόπος λοιπόν αντιμετώπισης της «παραδοσιακής» μουσικής στην εκπαίδευση είναι από τα σημαντικότερα ζητήματα που καλούνται οι απόφοιτοι του Τ.Λ.Π.Μ να αλλάξουν. Μακριά από συντηρητισμούς του τύπου «επιστροφή στις ρίζες», πρέπει να αναδείξουν την σπουδαιότητα των μουσικών χαρακτηριστικών της δημιουργώντας νέα κίνητρα στους μαθητές μέσα από διαφορετικούς τρόπους προσέγγισης και διδασκαλίας. Είναι επίσης σημαντικό οι μαθητές να μάθουν και να γνωρίσουν τις μουσικές των γειτονικών χωρών και την «συγγένεια» που μπορεί να έχουν με την «δική τους» μουσική, χωρίς «εθνικές αναστολές», αφού η

μουσική ήταν αυτή που πάντα ένωνε τους λαούς, χωρίς να γνωρίζει σύνορα. Πρέπει η μουσική εκπαίδευση να έχει ως στόχο την πνευματική - μουσική ανάπτυξη όλων των μαθητών μέσω της μουσικής διδασκαλίας και όχι να αποφοιτήσουν κάποιοι μαθητές ταλέντα, δεξιότητες των «πανηγυριών», όπως ο ίδιος προβάλετε στα επιχειρήματα σας υπέρ των εμπειροτεχνών με την φράση «...η δουλειά των αποκαλούμενων εμπειροτεχνών έθρεψε μια γενιά σπουδαίων μουσικών των λαϊκών μας οργάνων». Τα μουσικά σχολεία δεν είναι αρμόδια για να βγάλουν «λαϊκούς μουσικούς» που θα έχουν άρτια τεχνική εκπαίδευση στο όργανο, αλλά μορφωμένους ανθρώπους με «ολοκληρωμένες» μουσικές γνώσεις και άποψη. Το ίδιο το Τ.Λ.Π.Μ δεν έχει ως στόχο να βγάζει «λαϊκούς μουσικούς», αλλά επιστήμονες μουσικολόγους - εκπαιδευτικούς καταρτισμένους στην επίτευξη των παραπάνω στόχων. Μην μπερδεύουμε λοιπόν τους κλάδους, άλλη η δουλειά του «λαϊκού μουσικού» και άλλη η δουλειά του εκπαιδευτικού με την όποια οι «εμπειροτέχνες» έχουν άκρως εμπειρική σχέση και αόριστη κατάρτιση, ενώ απ' όσο γνωρίζω ποτέ δεν αναζήτησαν οργανωμένα μία περαιτέρω εξέλιξη των γνώσεων τους πέρα από το δίπλωμα βυζαντινής ή αρμονίας με σκοπό να προσθέσουν και άλλες ώρες εργασίας στο πρόγραμμά τους και κατά συνέπεια, παραπάνω λεφτά στην τσέπη τους. Ποιος είναι λοιπόν αυτός που θέλει να βουλευτεί; Με τι κριτήρια αξιολογεί ο κάθε εμπειροτέχνης τον εαυτό του, όσα χρόνια κι αν έχει προϋπηρεσία, ότι έχει τις γνώσεις που είναι αναγκαίες, ώστε να διδάξει τα παιδιά των μουσικών γυμνασίων – λυκείων; Ποιοι είναι οι στόχοι του για την εκπαίδευση των μαθητών του; Με ποιο δικαίωμα θέλει να τους στερήσει την ευκαιρία σε μια «πολυδιάστατη» και «τεκμηριωμένη» μουσική γνώση που θα τους προσφέρει ο απόφοιτος του Τ.Λ.Π.Μ; Μήπως πρέπει να σταματήσουν να κρύβονται πίσω από τα ατεκμηρίωτα επιχειρήματα τους και να αναλάβουν τις ευθύνες τους απέναντι στους μαθητές τους και την ελληνική κοινωνία;

Όσον αφορά τους «λαϊκούς μουσικούς» που διδάσκουν στο Τ.Λ.Π.Μ, αποτελούν ένα σημαντικό κομμάτι της εκπαίδευσης μας, ενώ επιλέγονται βάση κριτηρίων που έχει θεσπίσει το επιστημονικό προσωπικό της σχολής και όχι με μια απλή υπεύθυνη δήλωση, όπως γίνεται στα μουσικά σχολεία. Εκτός από την διδασκαλία οργάνου αποτελούν για μας την πρώτη ερευνητική επαφή, όπως αποδεικνύουν οι πτυχιακές του τμήματος, με το πεδίο της «λαϊκής μουσικής», μέσα σε μια πληθώρα μαθημάτων και ειδικευμένων επιστημόνων που μας παρέχουν την γνώση να το πράξουμε αυτό. Μέσα στο ακαδημαϊκό πλαίσιο, οι «λαϊκοί μουσικοί» μπορούν να λειτουργήσουν πολυσήμαντα και δημιουργικά για την εκπαίδευση των φοιτητών, σε αντίθεση με το σχολείο όπου ο μαθητής δέχεται μία άκρως οργανοκεντρική και «στείρα» μουσική εκπαίδευση. Το πολυειπωμένο επιχείρημα γιατί όχι στην δευτεροβάθμια, ενώ διδάσκουν στην τριτοβάθμια είναι αστείο, εφόσον έχουν τελείως διακριτούς και διαφορετικούς ρόλους στην κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης. Οι φοιτητές του Τ.Λ.Π.Μ επωφελούνται από την διδασκαλία και την επαφή τους με τους «λαϊκούς» μουσικούς γιατί έχουν ένα ολόκληρο πρόγραμμα σπουδών που «περιστρέφεται» γύρω από αυτούς και την «λαϊκή μουσική», ενώ στα μουσικά σχολεία ακόμα και το θεωρητικό μάθημα της «παραδοσιακής μουσικής», ίσως να το διδάσκει ο ίδιος «λαϊκός μουσικός» που διδάσκει το όργανο με την κατοχή διπλώματος βυζαντινής μουσικής. Γιατί ένας μεγάλος ζωγράφος μπορεί να διδάξει τα μυστικά της τεχνικής του στους φοιτητές της σχολής «Καλών Τεχνών» μέσα σε ένα ευρύτερο πλαίσιο μαθημάτων, αλλά για τους μαθητές ενός σχολείου δεν αρκεί μόνο αυτό, αφού ο δάσκαλος των καλλιτεχνικών θα πρέπει να έχει και γνώσεις «Ιστορίας της τέχνης» και άλλων μαθημάτων. Το ίδιο ισχύει για κάποιον μεγάλο ποδοσφαιριστή ο οποίος μπορεί να διδάξει στους φοιτητές της «Γυμναστικής Ακαδημίας» τον τρόπο που κάνει τρίπλα, στο σχολείο όμως δεν αρκεί να δείξει μόνο την τεχνική του, ώστε να βγάλει νέα ταλέντα, αλλά να τους διδάξει τον αθλητισμό ως τρόπο ζωής.

Τέλος γιατί οι σκοποί των βαθμιδών εκπαίδευσης δεν είναι ίδιοι , «Σκοπός της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι να συμβάλει στην ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεων των μαθητών, ώστε, ανεξάρτητα από φύλο και καταγωγή, να έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να ζήσουν δημιουργικά». (<http://www.pedia.gr/edu/2g/index.html>), ενώ στην τριτοβάθμια «η Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση έχει ως αποστολή την υψηλή θεωρητική και σφαιρική κατάρτιση του μελλοντικού επιστημονικού δυναμικού της χώρας» και «η Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση έχει ως ρόλο να συμβάλει στην αναπτυξιακή διαδικασία της χώρας και στην πρόοδο της επιστήμης και της εφαρμοσμένης έρευνας» (<http://www.ekep.gr/Education/tritobathmia.asp>). Για να σταματήσει αυτός ο παραλογισμός, για να υπάρξει άμεσα αναβάθμιση της μουσικής εκπαίδευσης πρέπει να γίνει το αυτονόητο, η διδασκαλία της «παραδοσιακής» μουσικής να γίνεται από απόφοιτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ειδικευμένους με το συγκεκριμένο αντικείμενο, όπως γίνεται άλλωστε και με τα υπόλοιπα μαθήματα γενικής παιδείας, με τα καλλιτεχνικά, με την γυμναστική κ.α. Δεν πρόκειται για κόντρα με τους «εμπειροτέχνες», δεν έχει να κάνει με βόλεμα και χρήματα, αλλά με την αναβάθμιση των μουσικών σπουδών στην εκπαίδευση. Θέλω προσωπικά και πιστεύω ότι το ίδιο θα θέλουν και οι συμφοιτητές μου, οι γνώσεις που έχουμε αποκομίσει από τις σπουδές μας να «πιάσουν τόπο»...

24.6.2010

ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΑΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗΣ